

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת שופטים ד' אלול תשע"א | גליון 467

דברי הימים

שופר של אלול

מראש חודש אלול ועד ערב ראש השנה, נוהגים לתקוע בבית הכנסת כדי לעורר את העם לתשובה.

המקור לתקיעות אלו, שכשעלה משה רבנו להר בראש חודש אלול כדי לקבל לוחות שניות, העבירו קול שופר במחנה, להודיע שעלה משה למרום ולא יבאו לטעות אחר עבודה זרה כבראשונה. זכר לתקיעה זו בה נרמזה כפרת חטא העגל וקבלת לוחות שניות, נוהגים לתקוע בבית הכנסת כל ימי חודש אלול, והאדם שומע ומתנחם על חטאיו.

התקיעות הן: תקיעה, שברים ותרועה. כי התשובה היא התרופה שלנו. הקדוש ברוך הוא, הוא הרופא הרחמן. כשחולה נכנס לרופא, יש להקשיב לדופק שלו. הדופק מספר כל מה שעובר עליו... הלמות התקיעה, מספרות על אורך הגלות שלנו... השברים מספרים על הצרות, והתרועה היא קול בשורת הגאולה. כשהמלך הרחמן שומע את הדופק החולה שלנו, הוא מתמלא רחמים ונכנס עימנו לפנים משורת הדין.

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

המקום ידון אותך לזכות!

גדולה בלב: הפועל היה איש יקר ודן את בעל הבית לכף זכות, אך למה לא נידב בעל הבית מילת הסבר? למה הקרירות המתנכרת הזו?

חז"ל מגלים לנו כי אותו בעל הבית לא היה אלא רבי אליעזר בן הורקנוס, והפועל, רבי עקיבא... היו אלו ימיו הקשים של רבי עקיבא בהם נקרע בין הבטחתו לרחל אשתו, לבין רתיעתו מן המהפך הכרוך בלא מעט צער. רבי אליעזר הביט בו, וידע כי זקוק לזכויות גדולות. זהו ניסיון קשה. מר מנשוא... אמר: אם יעמוד בניסיון של לדון אדם לכף זכות, ידונו אף אותו לזכות וינצח בקרב המר... רבי אליעזר לא נידב מילת הסבר ורבי עקיבא מצדו דן אותו לכף זכות. אף משמים דנו את רבי עקיבא לזכות ואחריתו המזהירה מוכרת לכולנו.

קרב ובא יום הדין הגדול בו נעמוד למשפט לפני שופט כל הארץ. הננו העניינים ממעש, נרעשים ונפחדים, לא מצוות לנו ולא מעשיו טובים. איך נזכה בדין?

שופטים ושופטים תתן לך, שפוט את עצמך ככל שתרצה, אך **ושפטו את העם משפט צדק**. אצל השני תנסה לראות רק את הטוב ואת הצדק. שנראה כל אחד מעלת חברנו ולא חסרונו. אזי יתקיים בך מאמר רבי אליעזר לרבי עקיבא: **כשם שדנתני לזכות המקום ידון אותך לזכות!**

שנו חכמינו (שבת ככ"ז): הדן חברו לכף זכות, דנין אותו לזכות! סמוך למימרה זו, מגוללים חז"ל סיפור נוגע ללב המוכר לכל אחד מאיתנו:

מעשה באדם אחד שירד מגליל העליון ונשכר אצל בעל הבית אחד בדרום שלש שנים. ערב יום הכפורים אמר לו: תן לי שכרי ואלך ואזון את אשתי ובני! אמר לו: אין לי מעות! אמר לו: תן לי פירות! אין לי... תן לי קרקע! אין לי... תן לי בהמה! אין לי... תן לי כרים וכסתות! אין לי... הפשיל כליו לאחוריו והלך לביתו בפחי נפש. לאחר הרגל, נטל בעל הבית שכרו בידו ועמו משא שלושה חמורים וכו', והלך לו לביתו. אחר שאכלו ושתו, נתן לו שכרו. אמר לו: בשעה שאמרת לי 'תן לי שכרי' ואמרת 'אין לי מעות', במה חשדתני? אמרתי שמא פרקמטיא בזול נזדמנה לך ולקחת בהן! ובשעה שאמרת לי 'תן לי בהמה' ואמרת 'אין לי בהמה', במה חשדתני? אמרתי שמא מושכרת ביד אחרים... ובשעה שאמרת לי 'אין לי כרים וכסתות' במה חשדתני? אמרתי שמא הקדיש כל נכסיו לשמים. אמר לו: העבודה (שבועה) כך היה, הדרתי כל נכסי בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה וכשבאתי אצל חבריי בדרום, התירו לי כל נדרי... ואתה, כשם שדנתני לזכות המקום ידון אותך לזכות!

למקרא סיפור זה, מתעוררת תמיהה

השיעור השבועי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34, רובע י"ב, אשדוד. פרטים נוספים בטל: 08-8679897

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע, לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com
כמו כן ניתן לקבל במייל את דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א
לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	
20:17	19:38	18:27	ירושלים
20:15	19:40	18:43	ת"א אשדוד
20:14	19:40	18:34	חיפה
20:14	19:39	18:41	ב"ש

קרוב פסול לדון

"שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך אשר ה' אלוקיך נותן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק" (ט"ז, י"ח). בדברי הכתוב יש לעורר מספר תמיהות: א. מדוע הדגיש הכתוב 'תיתן לך', וכן 'אשר ה' אלוקיך נותן לך', הלא היה יכול לכתוב בשופי: 'שופטים ושוטרים תיתן בכל שעריך אשר ה' אלוקיך נותן לשבטיך וגו'?. ב. תיבת 'לשבטיך' מיותרת לכאורה? ג. את מיקומה של תיבת 'לשבטיך' נכון היה לכאורה לקבוע לפני תיבות 'בכל שעריך'?

וליישב את אלו, יש להקדים תמיהה אחרת: על פסוק זה דרשו חז"ל (דברים רבה ה') 'הלכה, קרובו של אדם מהו שיהא מותר לו לישיב בדינו? כך שנו חכמים: אלו הן הקרובים, אביו ואחיו ואחי אביו ואחי אימו וכו'. למה כן? אלא כשם שהקרוב פסול להעיד כן הוא פסול לדון?! כיצד מתקשרת הלכה זו לפסוק 'שופטים ושוטרים תיתן לך'?

אמנם, חכמינו עמדו על קושיות אלו שהעירו ולכן פירשו את הפסוק כך: 'שופטים ושוטרים תיתן לך', 'לך' דייקא, חפש לך שופטים כאלו שיהיו כשרים לדון אותך! לא קרובים ולא נוגעים בדבר. אמנם, 'אשר ה' אלוקיך נותן לך לשבטיך', שופטים כאלו שהם 'לך לשבטיך', קרובי משפחה הקרובים לך בנטיית ליבם, הם ישפטו את העם משפט צדק, בשום אופן לא אותך...

(כסף נבחר)

הנוך לנער

כי השוחד יעוור

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך... ושפטו את העם משפט צדק. שופטים... שוטרים... נשמע כמו משהו ארכאי. אל מושג ה'שופט' בן ימינו, מלווה ריח לא נעים... מוכר לנו יותר דיוקנו של ה'דיין', הבורר בין שני הניצים ומשתדל לגבש הסכם קרוב לדין תורה. מעטים המתיימרים לדון דין אמת לאמתו ללא כח וללא סרק...

כשנתבונן אבל בתפקיד ההורה, נמצא את עצמנו 'שופטים' במשרה מלאה. המלחמות הטבעיות שניטשות בין הילדים מזמינות לנו משפטים רבים בו אנו דנים על פי ראות עינינו בתקן של 'יחיד מומחה'. ללא הרכב וללא משקיפים. משפט יחיד מתחילתו ועד סופו, כשלאחריו מצטרף תפקיד השוטר אותו אנו מקבלים בשתי ידיים. מבלי להתייחס כרגע למקרים בהם כדאי ועדיף שלא לדון, רק להניח לצדדים למצוא בעצמם את נוסחת ה'דו-קיום' - האם אנו ממלאים את תפקיד השופט כראוי?

אחד הצדיקים עומד על משמעות לשון חז"ל: "כל דיין הדן דין אמת לאמיתה, נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית". מהי 'אמת', ומהי 'אמת לאמיתה'? דין אמת הינו פסק דין נכון לאור הטענות המושמעות. 'אמת לאמיתה', מנסה להבחין אלו מבין הטענות אמיתיות ואלו מביניהן שקריות... ילדים יודעים לשקר. זה לא סוד וגם לא עוול נורא כל כך, שכן אמות המידה המוסריות השוללות זאת, עדיין לא מפותחות אצלם. לנו השופטים נותר לדון 'דין אמת לאמיתה', היינו לחשוף את השקר ולעמוד על האמת. כיצד עושים זאת? האם אנו לא טועים לפעמים?

התשובה חד משמעית: אנו טועים בהחלט! כל עוד אנו בני אנוש בעלי חיים זמניים, הכוח שלא לטעות, משולל מאיתנו. עם כל זאת, הפקיד הקב"ה בידינו את תפקיד המחנך. ההיתכנות שאנו טועים, לא אמורה להרתיע אותנו מלמלא את תפקידנו. היא כן אמורה לגרום למשפטים שלנו להיות צודקים יותר וקרובים אל האמת. אין זה סוד שהאדם קרוב אצל עצמו. נגיעה יכולה להיות אהבה למישהו. אך היא יכולה להיות גם 'כעס' למשל... כשאנו כועסים, אנו קרובים יותר אל הטעות מאל האמת. נעלמים מאיתנו תובנות פשוטות שכל צופה מהצד היה עמד עליהן בנקל. קורבנות אובדן חושים זה, הם במקרה שלנו, ילדינו.

לכן, לפני כל משפט שדה, כדאי מאוד לזכור את הכלל הנפלא שהנחיל לנו הבעל שם טוב הקדוש: כשתרצה להגיע להכרעה אמיתית, סלק קודם את נגיעותיך ואחר תדון. הנגיעה מעוותת...

ברמראות

"על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת לא יומת על פי עד אחד" (י"ז, ו')

אמרו חכמינו זיכרונם לברכה (ירושלמי מכות פ"ב): שאלו לחכמה: חוטא מה יעשה ויתכפר לו? אמרה: "חטאים תרדוף רעה". שאלו לנבואה, אמרה: "והנפש החוטאת היא תמות". הוסיפו במדרש (יקו"ש תהילים), שאלו לתורה, אמרה: יביא קרבן ויתכפר לו! שאלו לקב"ה (ירושלמי שם), אמר: יעשה תשובה ויתכפר לו!

נמצא לפי דברי חז"ל אלו, 'על פי שני עדים' שהם החכמה והנבואה, 'יומת המת', כי אין לה לנפש החוטאת תקנה. 'או שלשה עדים', כי בזמן הזה שאין לא כהן ולא זבח, מצטרפת גם התורה לטענה הזו שהחוטא אין לו כפרה. בזכות מה אם כן נשאר האדם לחיות? 'לא יומת על פי עד אחד!' בזכות אותו עד אחד שהוא הקדוש ברוך הוא האומר "יעשה תשובה ויתכפר לו", האדם נשאר לחיות.

(הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן)

"שום תשים עליך מלך וגו'" (י"ז, ט"ו)

כשהורה הקדוש ברוך הוא לשמואל הנביא ללכת למשוח את דוד למלך ישראל, טען שמואל: "איך אלך ושמעו שאול והרגיני?!" (שמואל א' ט"ו). תמה הבעל שם טוב הקדוש: הלא יותר היה לשמואל לפחד בחזירתו ממשחת דוד מאשר בהליכתו באין איש יודע לאן פניו

מועדות. ולמה טען: 'איך אלך' ולא 'איך אשוב'?

מתוך הבעש"ט: המלך הוא ליבו של העם. אל הלב מיוחסת תכונת שמיעה, כמו 'ונתת לעבדך לב שומע'. זו היא כמובן שמיעה פנימית יותר, עמוקה ומתבוננת. שמואל חשש כי ליבו, לב המלך, של שאלו, 'ישמע' בשמיעה לבבית לאן פניו מועדות. לא מפי הבריות. רק מעצמו, מהרגשת לבבו, ידע כי איש אחד מתוך העם אשר הוא מלכו, הלך למשוח מלך חדש לישראל. דווקא על הדרך חזרה לא חשש כלל. שכן מאותו רגע שימשח את דוד, שוב לא יהיה לשאלו את לב המלך ומנין ידע את אשר נעשה במרחק ממנו...

(דגל מחנה אפרים)

"ולא תקים לך מצבה" (ט"ז, כ"ב)

אמרו חז"ל (אבות פ"ד) 'העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא'. כל ימי חלדו, על האדם לזכור כי העולם הזה משמש כמעבר בלבד אל העולם האמיתי. האוכל והשתייה ושאר תענוגות העולם, הם אמצעים בלבד לשרוד את המעבר. בשום אופן לא מטרה בפני עצמם. ענייני העולם הזה נקראים בכלליות "לכם", כמו שאמרו חז"ל (פסחים ס"ח:ה) 'חציו לכם'. וזו כוונת הכתוב: "ולא תקים לך מצבה", את ה'לך', היינו את הצרכים הגשמיים, לא תקים כמצבה ומטרה בפני עצמה, רק כמעבר ופרוזדור אל החיים הנצחיים.

(הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב)

אשרי תמימי דרך

כל הדרכים בחזקת סכנה, ואשרי מי שהולך בדרכים בתמימות והקפדה על כל העניינים שהזהירו הקדמונים לשמירת הגוף והנפש. אחר שהתרחק פרסה ממקום ישוב, ראוי לומר **תפילת הדרך**. יש שנהגו ליטול ברכה מהצדיקים טרם יציאתם לדרך שיש בה משום סכנה. הרה"ק רבי פנחס מקוריץ, הזהיר שלא לצאת לדרך **במוצאי שבת**. כמו כן הזהיר לא לצאת לדרך **אחר יום טוב** רק אחר שינוח ויאכל וישתה יום או יומיים.

כל המתלווה אינו ניזוק לכן ישתדל לקבל לוויה ממאן שהוא ובלבד שלא יהיה רשע, שכן **ליווי של רשע מזיק יותר ממה שמועיל**. לא יאמר ההולך למלווים 'חזור בכס', שכן יוסף הצדיק אמר ליעקב אבינו 'חזור בך' שעה שיצא ללוותו לעבר שכם, וראה נא מה עלה בסופו. וכשנפטרו ממנו, לא יאמר 'לך בשלום' אלא 'לך לשלום'. אם אמרו לו חברו בטעות 'לך בשלום' לא יקפיד, כי הקפידא גורמת ההיזק ח"ו. רק יקבל בשמחה ובוזה יסור ממנו הנזק.

הבכייה בשעת הפרידה מוסכנת ביותר. לכן יזהרו שני אוהבים שהפרידה ביניהם כואבת וגורמת לבכי, לבכות קודם לכן די צורכם כדי שבעת הפרידה ממש לא יזילו דמעה. לדעת כמה פוסקים, **לא ינשק לקרוביו בעת הפרידה משום סכנה**.

היוצא לדרך ישתדל שיהיה **פת בתרמילו**. כמו כן, מי שיש לו אורח ייתן לו לפני צאתו מעט פת ומועיל לו לשמירה.

מצוותא רבי יהודה החסיד, **שלא יחזור לתוך ביתו לצורך שום דבר**, אחר שכבר יצא ממנו. ואם נצרף לדבר מה, יעמוד לפני ביתו ויקרא בקול למי מבני ביתו שיוציא לו את הדבר הנדרש. כתבו כמה פוסקים שזהו דווקא בצאתו מביתו, אך בצאתו מן המלון באמצע דרכו, אין חשש. אמנם, היות וכמה מדברי רבי יהודה החסיד הינם על פי סוד, יש מצדדים להיזהר גם בכהאי גוונא. שורש המחלוקת נעוץ בהבנת המעשה של יעקב אבינו שחזר בשביל פכים קטנים. לדעת המתירים, יעקב אבינו שכח את הפכים ואף על פי כן חזר. הא ראיא שאין לחשוש לחזרה תוך כדי הילוך. לדעת האוסרים, יעקב אבינו לא שכח את הפכים כי אם הניחם מדעת על מנת לשוב עליהם, אשר בכהאי גוונא בוודאי לא נשנה האיסור. (מה שיעקב אבינו ניזוק בסופו של דבר, לא היה מחמת כן אלא משום שנשאר יחידי בלילה כדברי חז"ל).

אין לצחצח נעליים ביום היציאה לדרך. יש לדון האם לבישת נעליים חדשות בכלל האיסור.

פניני דברי יאשיהו

ניצחון מר

הדברים הרעים ביותר מתרחשים כשאדם פועל מתוך כעסים... גם כשהנך ניצב על סף ניצחון חייו, מוטב להפסיד מאשר לניצח מתוך כעס...

מעשה בשני עמים שלחמו ביניהם ימים מרובים, כשבתווח ניגרים נהרות של דם. בעוד מדינה אחת לחמה על עקרונות, דת וחופש, המדינה השנייה לחמה מתוך גאווה, רוע ואכזריות. יום יום נפלו קורבנות משני הצדדים וניצחון לא נראה באופק.

באו בני המדינה הטובה אל מלכם ואמרו: נכון שאנו נלחמים למען הצדק, אך האם הדבר שווה את מחיר המוות הגדול?! הבה נשגר את שר הצבא שלנו שיריב לבדו מול שר צבא המדינה השכנה, ובהסמכת שתי המדינות, השר שיביס את חברו יביא למדינתו את הניצחון. שתי המדינות שמחו להסכם ושיגרו את שרי צבאותיהם להילחם. שר צבא המדינה ההגונה, אציל המידות והעניו, מול שר המדינה השכנה, אכזר וגס רוח. יום יום יצאו השרים להילחם זה בזה, כשלמגינת לב, גם בקרב זה, הניצחון בושש לבוא. לאחר עשרה ימי קרב, הכריע השר העניו את מקבילו האכזר וקירב את החרב לגרונו... רגע לפני שהמתכת כרתה את ראשו, הספיק השר המובס לשגר ריקה בפני אויבו. אותו רגע קם שר הצבא המנצח והשיב את חרבו לנדנדה. לתדהמת הכול, אמר: אני נלחמתי למען הצדק! ברגע שהוא ירק לעברי, נדלקה בי אש הכעס. לעולם לא אנצח מתוך כעס!

רבנו הקדוש משה אהרון פינטו זיעועכי"א – ה' אלול תשמ"ה

כל רוחות שבעולם לא הצליחו להעיב את השלווה האלוקית הנסוכה על פניו. היה זה לאחר רעש האדמה הנורא שפקד את העיר אגאדיר בשנת תש"ך. מוגאדור הלא רחוקה, הוצפה המון פליטים ויחד עימם חדרה גם החרדה. בעיצומו של יום שבת אחד, נפוצה שמועה כי מומחים מזהירים מפני רעש נוסף העתיד לפקוד את מוגאדור כבר בשעות הקרובות... החלה מנוסה רבתי שכללה את רוב מנייניה ובניינה של העיר. אפילו בני משפחתו הקרובים של רבנו נמלטו בתוך ההמון, רק הוא ניצב בביתו רגוע ושלו, וצדיקים ככפיר יבטח! בעוד בני המשפחה נסים, פנה אליהם האב"ד רבי אהרון חסין בפליאה: היכן אביכם? בני המשפחה השיבו: **אבא לא סבור כי יש מקום לפחד!** אותו רגע עצר האב"ד רבי אהרון בעד הנמלטים: **אם רבי משה אהרון נשאר בביתו, אין מה לפחד. הבה נשוב כולנו לענג את השבת!** עם שובו, נכנס רבי אהרון יחד עם בני המשפחה לחדרו של רבנו. רבנו שחק: **יצאתם על גבי סוסים להציל נפשתיכם... מדוע לא זכרתם את הכתוב: "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו"?!...**

בכל תקופת מלחמת העולם השנייה נהג רבנו סיגופים נוראים כדי להסיר את חרון אף ה'. את גופו רחץ רק אחת לשש חודשים (!) ואת בגדיו כיבס במו ידיו על גג ביתו לכבוד שבת בלבד. מאכלו היה לחם קיבר בשמן זית, וכל כולו צער ובכייה על צרתם של ישראל. עם סיום המלחמה הופיע אליו אביו בחלומו וביקש ממנו להחליף שלמותיו ולחדול מבכיו.

בליל ה' באלול תשמ"ה, יצאה נשמתו בקדושה ובטהרה, כשרבבות ההולכים לאורו מחפשים תנחומים בדברי תורתו ומורשתו. זיעועכי"א.

ביום הקדוש הושענא רבה, שנת תר"ע, נולד קדוש ישראל רבנו משה אהרון, לאביו רבנו חיים פינטו השני. 'העשירי יהיה קודש!' - נמו צדיקים בהשתאות לרגל לידתו, בהיותו דור עשירי לרבנו יאשיהו פינטו זיעועכי"א. ואכן, מסכת חייו הייתה בבואה נאמנה לסולמו של רבי פנחס בן יאיר: זהירות; זריזות; קדושה וטהרה; חסידות ופרישות; ענווה ויראה; עד למעלת רוח הקדוש שהופיעה תכופות בבית מדרשו.

בתור נער רך, שאף להתבודדות. תושבי עיר מולדתו – מוגאדור, יכלו לראותו משוטט אנה ואנה על חוף הים, מביט בגלים המתנפצים אלי סלע. בין המצודות הישנות שבנו הפורטוגזים, חיפש את נפשו שלו, את מצודת נשמתו. לימים גילה כי מן הגלים למד על כוח השקידה, את המצודות העתיק לעצמו בכוח התורה ותותחים הציב בדמות מצוות.

מתחילה סבור היה לסגול לעצמו אומנות קלה ונקייה ולקיים 'טוב תורה עם דרך ארץ', אך אביו רבי חיים, לא הסכים עימו: **לך נכונה דרך קדושה יותר. בלתי לה לבדו!** אותו יום פתח רבנו בתקופת הסתגרותו הנודעת, בה בילה בעליית ביתו מתוך תעניות וסיגופים, לימוד תורה והשתכחות הנפש, עד שאורו הזך פרץ מבין החרכים והאיר את שמי יהדות מרוקו. אלפים נהרו להשיח לפניו את ליבם, ומי ישע ישאבון והצרה נשכחה. התבודדותו הממושכת עשתה אותו צור איתן באמונה וביסחון כאחד הקדמונים.

חכם עצר באיש נחפז. להיכן הנך מממהר? ענה הלה: לפרנסתו! אמר לו: מנין שהנך רץ לעברה, שמא אתה בורח ממנה...

ריח גן עדן

עשיר לא קטן היה הרבי הקדוש רבי יצחק מווארקא, כשבא לחסות בצל הרבי הקדוש מלובלין. כמה התפלא כשהורה לו הרבי: אם תבוא לפניך הצעת מלמדות, אל תסרב!... רבי! ברוך ה' נכסי מצליחים. זוגתי מנהלת מספר אחוזות... **אם תבוא הצעת מלמדות, אל תסרב!** הוא לא הספיק להתרחק מן החדר, כשכפרי מגושם שיצא זה עתה מן הקודש, השיגו מתנשף. אברך! שמה תואיל להיות 'מלמד' לילדים שלי?... הילדים הכפריים התגלו כבעלי מבע זהה להפליא לשל הפרה בדיר. עיניים גדולות וחולמניות המביטות בכל דבר כעל תופעת טבע. רבי יצחק ניסה ללמוד עימם חומש, אך כמה ניסיונות עקרים הבהירו לו כי גם צורת אות אינם יודעים... כשנכשלו בלימוד אל"ף ב"ת, פנה לרבו בלובלין. הרבי אמר: תתפלל! רבי יצחק התפלל עם כל הרחמים שהיו בליבו הגדול, ותפילותיו הלוהטות נשאו פרי. דברי התורה הקשים כברזל חרשו תלמים בלבבות הבשר... בדיוק אז השיג אותו מכתבה של זוגתו המוספרת על מסע ביזה שחלף בכפרם וכילה את רכושם. **כמה צדק הרבי...** כחלוף שנה השיג אותו מכתב נוסף: קרן ההצלחה שב עלולות! מה עכשיו? הרבי מלובלין אמר: זהו! שליחות המלמדות הסתיימה. אך לפני שתלך, אמור, מה למדת בכפר? רבי יצחק ניסה להיזכר. חכמה רבה לא רכש אצל הכפריים... גם רוח הקודש לא נצנצה בבית מדרשם. למה מתכוון הרבי? אה! נזכר לבסוף. יום אחד התקוטטו שני עגלונים בבית המדרש. אמר להם אחד: "וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול", **כדי לזכות במנוחה, צריך ללמוד סבלנות...**

נו! הפטיר הרבי. זו היא מרגלית יקרה עד מאוד... זה חודשים שהנני טרוד בה. למן אז, נעשה רבי יצחק לעמוד הסבלנות. הסיפור שלנו התרחש הרבה לאחר מכן. כשהמונים כבר הביטו אחריו בהערצה וניסו לעמוד על סוד סבלנותו המפורסמת... היה זה בבית המדרש הפשיסחאי, שם חסו כולם, הקוצקאי והוורקאי, הגוראי ואיז'ביצאי. רבי יצחק ניצב לצד הכותל והתפלל שחרית במתיקות והשתפכות הנפש. הם ניצבו מן הצד וביקשו לדעת עד היכן מידת סבלנותו מגעת... קשה לדעת הם היו אלו האריות או גוריהם, אך מאן דהוא החליט למתוח את החוט כדי לאמוד את אורכו... אי... אי... איך עושים דבר כזה. זהו בית מדרש עמוק וחד. רעיונות קיימים

כאן למכביר... מפעם לפעם, כשרבי יצחק עובר מעולם לעולם תוך כדי תפילה, הוא שולף את קופסת הטבק מאמתחתו ושואף מתוכה עמוקות... טבק טוב יש לו, כמו הלב שלו... שימעל'ה שואב המים, כבר סיים את חוק לימודיו ושוטט באפס מעש. שימעל'ה, **בקש מרבי יצחק קמוצוץ טבק!** שואב המים נחרד. כשרבי יצחק מתפלל הוא אינו כאן בעולם... עיניו התמימות מתרוממות. או! הצדיקים מבקשים... קשה לסרב. טופח קלות בכתפו של רבי יצחק: **רבי'לע, קמוצוץ טבק, אפשר?** רבי יצחק, עומד לעזוב מעולם העשייה ליצירה, אך טובה ליהודי, בשביל זה כדאי לא להתפלל כלל... הוא שולף את הקופסה בחדווה ומקריב תחת אצבעותיו המגושמות של שימעל'ע. שימעל'ה תוחב אצבעותיו עמוק, והגרגרים הריחניים נושרים לכל עבר... תודה! תודה! רבי יצחק! שוב מופשלת הטלית עד אחר העיניים והתפילה הלוהטת נמשכת.

כעת תבקש שוב טבק! מפצירים הצדיקים. הראשון עדיין מריח טוב! מתפלא שימעל'ה בתמימותו. הצדיקים אומרים: כן, אבל אנו רוצים לראות כיצד יריח השני... מה הוא מבין, שואב מים... הוא ניגש אל רבי יצחק שכבר ניצב עמוק בתוך שירת הים ומבקש לא פחות מקמוצוץ טבק... השירה המדהימה נקטעת באיבה. טבק ליהודי! רבי יצחק כמעט רוקד משמחה. פותח את הקופסא ומניח לשימעל'ה להתבסס. שימעל'ה מתעטש כטוב ליבו ורבי יצחק שב לתפילות... יוצר אור! הצדיקים אינם מניחים. עוד הפעם, שימעל'ה. עכשיו זה כבר מתרחש בין ברכות קריאת שמע. ייחודים נוראים. מסירות נפש. בעיצומה של מלאכת הקודש, נתחבת היד המגוידת מתחת לטלית. **רבי'לע, קמוצוץ טבק!** קשה לרבי יצחק לרדת מהעולמות שלו... אך מה, מה לא עושים בשביל יהודי... **ויט שכמו לסבול. סבלנות...**

אחר תפילת שמונה עשרה, מסובב רבי יצחק את פניו ומחפש משיהו. או! הצדיקים נדרכים. כעת וודאי יעניק לשימעל'ה מנה אחת אפיים... הנה שימעל'ה, ניצב על יד התנור. רבי יצחק קרב אליו בזריזות, והחבורה מאחור, מלמדת זכות. כנראה זה באמת היה יותר מידי... רבי יצחק שולף את קופסת הטבק שלו... **שימעל'ה אהובי! רואה אני כי הנך 'טבק שמעקער'** (מריח טבק) גדול ממני... **אתן לך את הקופסא שתשכון אצלך, ומתי שאזדקק לקמוצוץ, אבוא אני אליך...** אי! חסידים אחזו בקופסת הטבק הזו. שאפו מתוכה. היה לה ריח גן עדן.

אבני השדה

בגיליון הקודם, עסקנו בברייה הממוצעת בין בעלי החיים לאדם, הלא היא בתולת הים. הבאנו את ביאור הקדמונים, שבין כל שני מדרגות בשרשרת הבריאה הנאצלת מרום המעלות, חייב להיות ממוצע. היינו, ברייה כזו המכילה מקצת מן המדרגה שלמעלה הימנה ומקצת מן המדרגה שלמטה הימנה. השבוע נעסוק בברייה המופלאה הממוצעת בין מדרגת בעל החיים למדרגה שלמטה ממנה, הלא היא מדרגת הצומח. ובכן, קיימים מספר צמחים שהינם בעלי מערכת תחושתית מפותחת כשל בעלי חיים. ביניהם הצמח הנקרא בשלל שפות: "אל תיגע בי". זהו צמח המגיב לכל מגע אדם אפילו באצבע קטנה, בהתכווצות הגנתית. צמח אחר, מפיך מידי ערב ברקים כמראה האש, וכמעט בלתי ניתן לעקירה. ברגע שיד או כלי מתקרבים לעברו הוא פותח במנוסה משל היה צבי או אייל ומשאיר את התולש המאוכזב נבוך ומשתומם. החכם הרופא בעל 'מעשה טוביה', ראה במו עיניו צמח אחר, גם הוא בעל יכולת בריחה, ששמונה ימים לאחר שהצליחו סוף סוף לעוקרו, ממשיך להיות פעיל ולהתנענע משל היה בעל חיים.

כעת נגיע לצמח המפורסם ביותר בתכונותיו החיות ובעל המראה אנושי, הלא המה 'אבני השדה'. ל'אבני השדה' שם מקראי מפורסם – 'ידוע'. ה'יידעונים' הקדומים פעלו את כשפיהם בצמח זה והשיגו באמצעותו ידיעות נחוצות. אגב, ה'ידוע' אינו מספק תשובות בשבת... לידוע דמות אדם ממש. פרצוף, ידיים ורגליים. הוא מחובר לאדמה בחבל היוצא מטבורו כדוגמת הדלעת, ונע רק בסיבובים מעגליים. בעלי חיים טורפים אינם מפחידים אותו, שכן הוא ניחן ביכולות טרף אדירות המבטיחות לו סביבה שקטה ונקייה מעוינים. הצייידים המבקשים אותו, יורים חץ בחבל בו הוא מחובר לאדמה, ואזי הוא מת תוך זמן קצר מתוך בכי מר ונוגע ללב. לפירוש הגאון מווילנא, עשיו נקרא 'ידוע ציד איש שדה', על שום יכולתו לצוד את איש השדה, הלא הוא 'אבן השדה'. במכת ערוב, הופיע הידוע הזה יחד עם האדמה אליה הוא מחובר כדי לטרוף במצריים ולהפיל בהם חללים. יש המייחסים לידוע גם יכולת דיבור מוגבלת. לדבריהם ה'ידוע' מדבר באמצעות המהומים המובנים למוזמחים.

08.852.0.852 אפא